

رمضان و خاطره‌های شیرین پس از افطار

مرحانه گلچین، علی اخشایی و رامین ناصر نصیر از سریال‌های به یادماندنی ماه مبارک و جای خالی شان در سال‌های اخیر می‌گویند

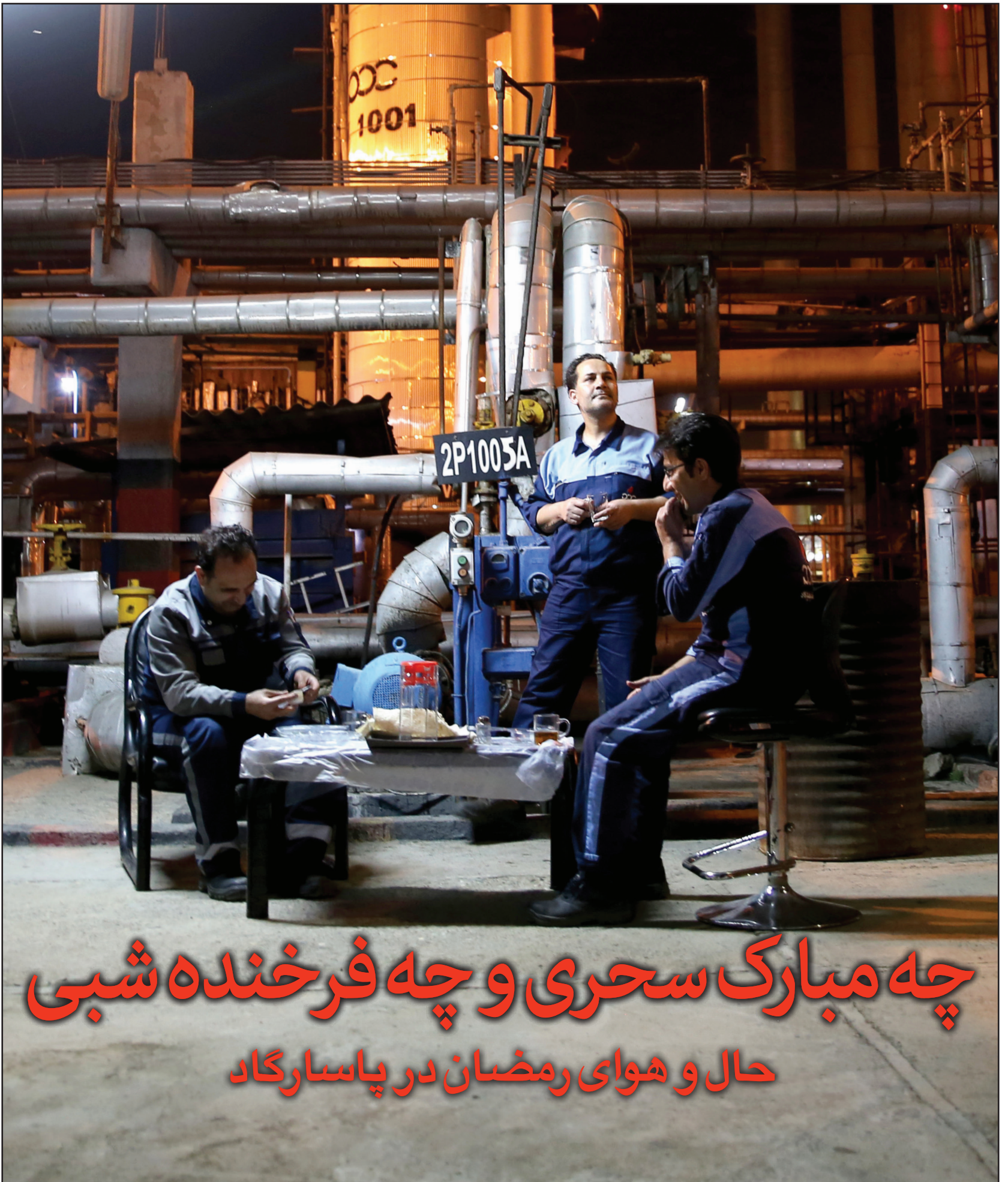
حسین نیکخواه
قیرا
به هنر
کیمیا
کنیم

◀ سرمقاله | ۲

۸ صفحه

شماره ۴، ویژه رمضان

ویژه‌نامه داخلی شرکت نفت پاسارگاد

چه مبارک سحری و چه فرخنده شبی

حال و هوای رمضان در پاسارگاد

چه مبارک سحری و چه فرخنده شبی حال و هوای رمضان در پاسارگاد

معیشت کارگران محل تلاقی دستورات دین و دولت

مختلف مجموعه نفت پاسارگاد به ویژه در رده های بالا است که با سیاست هایی چون افزایش حقوق و مزایای پرداختی به کارکنان و یا ارائه طرح های تشویقی در جهت ارتقای میزان رضایتمندی نیروهای مجموعه نفت پاسارگاد پیگیری شده است. ما مسلمانان با تاسی از پیامبر عظیم الشان اسلام معتقدیم که احترام به مقام کارگر باید در اولویت های وظایف یک مجموعه قرار داشته باشد چرا که به فرموده ایشان عبادت هفتاد جزء است که بهترین آن، کوشش در بدست آوردن مال حلال است. کارگر و شغل کارگری در دیدگاه دیگر بزرگان دین هم بسیار محترم شمرده شده است و هیچ گاه ابایی از انجام آن نداشته اند. به طوریکه در تاریخ نقل شده است امیرالمومنین حضرت علی (ع) باغ های دیگران را آبیاری و در ازای آن دستمزد دریافت می کردند. خوشبختانه آموزه های دینی ارزشمند اسلام، مولفه هایی را عنوان می کند که می تواند به خوبی در ایجاد روابط قانونمند کارگر و کارفرما منشأ اثر بوده و مورد توجه مدیران هر مجموعه اقتصادی قرار داشته باشد. امری که همواره در دستور کار مدیران شرکت نفت پاسارگاد نیز قرار داشته است و در هر سیاست و رویکرد اجرایی این شرکت به آن توجه شده است. ما معتقدیم، این کارگران هستند که می توانند صنعت و تولید کشور را به سمت شکوفایی برده و در شرایط تحریم، فرصتی جهت استفاده از تولیدات داخلی، پیشرفت و تعالی صنعت کشور ایجاد کنند، بنابراین از هیچ تلاشی برای نهادینه کردن مشارکت کارگران در تصمیم سازی مجموعه نفت پاسارگاد دریغ نکرده ایم.

کارگران همواره در خط مقدم جبهه اقتصادی و عرصه تولید کشور قرار داشته و نقش اصلی را در عرصه رونق اقتصادی ایران مان بر عهده دارند. به ویژه در سالهای اخیر که کشور عزیزمان علاوه بر تبعات اعمال تحریم های ناجوانمردانه اقتصادی ایالات متحده، با آثار ناشی از انتشار ویروس کرونا نیز مواجه است و علی رغم تمامی تدابیر اندیشیده شده از سوی مسئولین امر بخشی از مشکلات آن، همچنان به قوت خود باقی است. مشکلاتی که حداقل در مجموعه ای مانند شرکت نفت پاسارگاد اهتمام ویژه ای برای حل و فصل آنها وجود دارد چرا که به اعتقاد مدیران این مجموعه، کارگران به عنوان بازوی تولید و نیروی مولد، یکی از مهمترین طبقات اجتماعی و اقتصادی کشور را تشکیل می دهند و با وجود تمام تنگناها نباید از هیچ کوششی برای پاسخگویی به نیازهای آنها کوتاهی کرد. متأسفانه سخن گفتن از روز کارگر در اغلب نقاط دنیا تنها محدود به حرف زدن از سندیکا، حقوق و مزایا و بیمه و موارد این چنینی است اما برای ما مسلمانان قشر کارگر علاوه بر حقوق مادی، ارزش معنوی بسیار بالایی نیز دارد. امری که همواره در راس امور و سرلوحه فعالیت های مدیران مجموعه نفت پاسارگاد قرار داشته است. به اعتقاد مدیران این مجموعه برای ایجاد انگیزه و تلاش حداکثری قشر زحمتکش کارگر باید اموری چون کار، اشتغال و تامین معاش آنان در صدر برنامه های آنان قرار داشته تا این گروه از جامعه، با امنیت خاطر بیشتری در مسیر پیشرفت اقتصادی گام بردارند؛ این یک اصل در مدیریت بخش های

سرمقاله

قیر را به هنر کیمیا کنیم

یک ماه از شروع سال جدید سپری شده است. سالی که به تغییر قرن و نوید روزهایی توام با صحت و سلامتی از جهت امکان واکسیناسیون همگانی برای مقابله با ویروس کرونا و البته آغاز ماه پر خیر و برکت "رمضان" توامان شده است. ماهی که فرصتی ارزشمنند و مغتنم برای تهذیب و پالایش روح و روان انسان است. ماه سلوک و زدودن زنگارهای شیطانی از آینه دل و برافروختن چراغ معرفت در شبستان وجود است. عاشقان کوی دوست در این ماه، مهر صیام بر لب می زنند و با گام نهادن بر نردبان کمال و فضیلت، پله پله به معبود و معشوق خویش نزدیک تر می شوند. انسان روزه دار در این ماه مهمان حضرت دوست است و سفره ای از رحمت و مغفرت در پیش روی وی گشوده شده است. البته به اعتقاد بنده عبادت در این ماه، تنها معطوف به قرائت ذکر و دعانمی شود. خدمت اگر با هدف یاری رساندن به خلق خدا باشد نیز خود نوعی عبادت است. به ویژه به مردمی که سهالاست متحمل سنگین ترین و سخت ترین تحریم های اربابان قدرت جهان نسبت به تامین حداقل معاش خود هستند. قطعاً توجه به شعار سال جاری که از سوی مقام معظم رهبری تحت عنوان "تولید، پشتیبانی ها و مانع زدایی ها" نامگذاری شده است، بستری لازم برای کاهش آلام و دردهای این مردم و البته افزایش روند تولید و حمایت از تولیدکنندگان داخلی را فراهم آورده و در این راستا مانع زدایی می کند. آنهم برای شرکتی چون "نفت پاسارگاد" که همواره در پی گسترش فعالیت های خود با هدف رونق تولید و افزایش اشتغال با نگاه به بازارهای جهانی و منطقه ای بوده است. بر همین اساس نیز بر آن هستیم تا با فال نیک گرفتن این همزمانی از کلیه ظرفیت های موجود برای عمل به فرمایشات معظم له استفاده کنیم؛ خوشبختانه کیفیت قیر ایران، قیمت رقابتی، بالابودن ظرفیت تولید و جایگاه ژئوپلیتیک، مهم ترین مزیت های کشور ما در بازار جهانی قیر محسوب می شود. علاوه بر این نزدیکی به شرق آسیا با محوریت اقیانوس هند، شرق آفریقا و خلیج فارس و خاورمیانه از ویژگی های مهم و موثر جغرافیایی است که پایگاه ایران را در این بازار تقویت کرده و کشورمان را به یکی از برجسته ترین تولیدکنندگان و صادرکنندگان قیر در بازارهای جهانی تبدیل کرده است. امری که قطعاً همت و تلاش نیروهای پرتوان شرکت نفت پاسارگاد نیز در تحقق آن تاثیر گذار بوده و بخشی از افتخارات آن معطوف به خلاقیت و تلاش های شبانه روزی کارکنان این مجموعه در نشان دادن نام ایران بر قله افتخارات بازارهای جهانی است. در پایان جادار در روز جهانی کارگر را که روز تجلیل از پیشاتازان توسعه و صنعت کشور است را به تمامی کارگران خلاق و پرتلاش میهن اسلامی به ویژه کارگران زحمتکش شرکت نفت پاسارگاد صمیمانه تبریک گویم و آرزوی سلامتی ایشان را از خاندان سبحان خواستار هستم. کارگرانی که بی تردید روزی پیشرفت و توسعه پایدار یک کشور و یک تمدن هستند و با تجلی استعدادها و سرمایه انسانی تلاشگر و کارآمد آنها است که نیروی محرکه اقتصاد کشور به چرخش در می آید و رونق اقتصادی به خانه ها و سفره های مردم باز می گردد.

انگلسان از فلسطین، با سازمان نظامی ای که سال ها آنرا تدارک دیده بودند، تشکیل دولت اسرائیل را اعلام کنند. کشورهای عربی در سال های نخستین تشکیل اسرائیل به یاری اعراب آواره شده فلسطینی شتافتند و سه بار در سال های ۱۹۴۸، ۱۹۶۷ و ۱۹۷۳ با اسرائیل جنگیدند اما هر سه بار شکست خوردند. بیش از هفتاد سال از تشکیل دولت نامشروع اسرائیل بر سرزمین های فلسطینیان و آواره شدن میلیون ها مسلمان می گذرد. موضوع فلسطین از زمان آغاز مبارزات نهضت روحانیت به رهبری امام خمینی با حکومت پهلوی، در کانون اعتراضات امام خمینی رهبر انقلاب قرار داشت. امام خمینی، معتقد بود که مسئله فلسطین نه یک مسئله عربی بلکه موضوعی مربوط به جهان اسلام است و دفاع از فلسطینیان شیعه و سنی نمی شناسد. اینچنین بود که با پیروزی انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷، شعار ضدیت با اسرائیل و دفاع از فلسطینیان تبدیل به یکی از شعارهای محوری انقلاب شد. مردادماه سال ۱۳۵۸، امام خمینی در پیام مهمی، آخرین جمعه ماه رمضان را روز قدس، اعلام کردند. روز اعتراض ملت مسلمان ایران و سایر ملل مسلمان جهان به ادامه اشغال فلسطین توسط اسرائیل. نامگذاری نمادینی که در چهل سال گذشته، محوری برای اعتراضات مردمی علیه اشغالگری صهیونیست ها شده است.

فلسطین را اشغال کرد، طرح مهارت با هدف تشکیل دولت یهودی دوباره و اینبار با پشتیبانی استعمارگران انگلیسی جدی شد. در سال های بعد روند مهاجرت یهودیان به فلسطین شدت گرفت. در حالی که در اواخر قرن نوزدهم میلادی، فلسطین تنها ۴۵۰ هزار نفر جمعیت داشت و نود درصد این جمعیت مسلمان بودند، تا سال ۱۹۳۹ میلادی، با جدی شدن موضوع تشکیل دولت ملی یهودی در اراضی فلسطین، نزدیک به ۳۸۰ هزار یهودی به فلسطین مهاجرت کردند. در طی ۳۰ سال قیومیت انگلیس بر فلسطین، تعداد یهودیان، ۱۲ برابر جمعیتی شدند که در ۱۹۱۷ در فلسطین بودند. این جماعت با حمایت و عنایت بریتانیا موسسات مخصوص خود را بسط دادند و سازمان نظامی کاملی فراهم آوردند. یهودیان بولدرا همچنین زمین های فلسطینیان را به چند برابر قیمت از آن ها می خریدند. به تدریج گوش اعراب نسبت به وقایعی که جریان داشت تیز شد و تشنج های ناشی از مهاجرت افزایش یافت. به زودی دو جنبش در برابر هم قرار گرفتند: جنبش قاصب صهیونیستی - یهودی در یک جانب و فلسطینی ها در جانب دیگر. اما در پایان جنگ جهانی دوم، اوضاع باز هم به ضرر مسلمانان عوض شد و همدردی جهانی نسبت به ادعای کشتار یهودیان در اروپا، باعث شد که یهودیان صهیونیست از فرصت استفاده کنند و به محض خروج

روز جهانی قدس و مسئله فلسطین تاریخچه کوتاهی از تاسیس نامشروع اسرائیل بر سرزمین های مسلمانان

سال ۱۹۱۷ میلادی؛ دوران جنگ جهانی اول. زمانی که در سرزمین های امروز مردم فلسطین و جهان اسلام آغاز شد. وقتی انگلستان در ستیز با دولت عثمانی، فلسطین را به اشغال خود در آورد و وزیر خارجه انگلستان لرد بالفور در اعلامیه ای که به اعلامیه بالفور مشهور است، خطاب به یکی از نمایندگان یهودی پارلمان انگلستان، از موافقت با تشکیل دولت یهودی در فلسطین خبر داد. بالفور در نامه کوتاهش نوشت: «با افتخار، از سوی اعلی حضرت پادشاه بریتانیا به پیشگاه شما بیان می دارم که در خواست شما به کابینه دولت بریتانیا فرستاده شد و مورد پذیرش قرار گرفت. اعلی حضرت با تشکیل یک خانه ملی برای یهودیان در فلسطین موافقت کرده اند و بیشترین تلاششان را به کار می گیرند تا این کار به سرانجام برسد. بسیار روشن است که نباید حقوق شهروندی و دینی ساکنین غیر یهودی و بومی فلسطین پامال شود و همچنین نباید نیازهای حقوقی و سیاسی کشورهای آن ناحیه دستخوش تغییر قرار گیرد». اینچنین بود که سنگ بنای تشکیل یک دولت یهودی در اراضی مسلمان نشین فلسطینی

سعادت علی وار زیستن...

علی

دردی است که از زخم شمشیر ابن ملجم در فرق سرش احساس می‌کند و درد دیگر دردی است که او را تنها در نیمه‌های شب خاموش به دل نخلستانهای اطراف مدینه کشانده ... و به ناله در آورده است ... ما تنها بر دردی می‌گرییم که از شمشیر ابن ملجم در فرق سرش احساس می‌کند. اما این درد علی (ع) نیست، دردی که چنان روح بزرگی را به ناله در آورده است، «تنهایی» است که ما آن را نمی‌شناسیم!

باید این درد را بشناسیم، نه آن درد را که علی (ع) درد شمشیر را احساس نمی‌کند و ... ما درد علی (ع) را احساس نمی‌کنیم.

ما ملتی که افتخار بزرگ انتصاب به علی (ع) و مکتب علی (ع) را داریم و این بزرگترین افتخار تاریخی است که می‌تواند بدان بنازد و بالاخره بزرگترین سرمایه، امیدی است که می‌تواند به وسیله آن نجات پیدا کرده، به آگاهی، بیداری، حرکت و رهایی برسد، اما در عین حال می‌بینیم که با داشتن علی (ع) و با داشتن «عشق به علی» هم نرسیده‌ایم!

در صورتی که «شیعه علی (ع) بودن» از «چون علی (ع) عمل کردن» شروع می‌شود و این مرحله‌ای است پس از شناخت و پس از

که به نظر من بزرگتر بن شخصیت انسانی است (پیغمبر (ص) را باید جدا کرد که رسالت خاصی دارد) که از همه وقت، امروز ناشناخته می‌بود، بدشناخته‌تر است که کیست، محققین او را برای اولین بار می‌شناختند. گاه علی (ع) را که توی این جنگ‌ها یک قهرمان شمشیرزن است، توی شهر یک سیاستمدار پر تلاش حساس است و توی زندگی یک پدر و یک همسر بسیار مهربان و بسیار دقیق است و یک انسان زندگی است و در همه ابعادش می‌بینیم، تاریخ می‌گوید، تنها در نیمه شب‌ها، توی نخلستانهای اطراف مدینه می‌رفته و نگاه می‌کرده که کسی نبیند و نشوند و بعد سر در حلقوم چاه فرو می‌برده و می‌نالیده! هرگز، من نمی‌توانم قبول کنم که رنج‌های مدینه و رنج‌های عرب و جامعه عرب و حق جامعه اسلامی و حتا بارانش، این روحی را که از همه این آفرینش بزرگ‌تر است و ادا را به چنین نالیدنی بکند، هرگز!

درد علی (ع) خیلی بزرگ‌تر است و آن درد خیلی باید درد نیرومندی باشد، که این روح را این اندازه بی‌تاب بکند! مسلماً این همان درد انسانی است که خود را در این عالم زندانی می‌بیند، انسانی است که خود را بیشتر از این عالم می‌بیند و احساس خفقان در این عالم می‌کند، درد علی (ع) دو گونه است: یک درد،

رمضان با نام امیر المومنین پیوند خورده است. ماهی که فرق خورشید در محراب شکافته شد و بشر از نعمت وجود بهتر بن مخلوق محروم گشت. مرور سلوک امام اول شیعیان و درس‌های زندگی مرد مردان هیچوقت از سکه نخواهد افتاد و تا قیامت از علی (ع) می‌توان آموخت. آنچه می‌خوانید منتخبی از دست‌نوشته‌ها و سخنرانی‌های دکتر علی شریعتی درباره امیر المومنین حضرت علی (ع) است:

«... سخن گفتن درباره علی (ع) بی‌نهایت دشوار است، زیرا به عقیده من، علی (ع) یک قهرمان یا یک شخصیت تاریخی تنها نیست. هر کس درباره علی (ع) از ابعاد و جهات مختلف بررسی کند، خود را نه تنها در برابر یک فرد، یک فرد برجسته انسانی در تاریخ می‌بیند، بلکه خود را در برابر معجزه‌های و حتا در برابر یک مسأله علمی، یک معمای علمی «این خلقت» احساس می‌کند. بنابراین درباره علی (ع) سخن گفتن برخلاف آنچه که در وهله اول به ذهن می‌آید، درباره یک شخصیت بزرگ سخن گفتن نیست، بلکه درباره معجزه‌های است که به نام انسان و به صورت انسان در تاریخ متجلی شده است. علی (ع) یکی از شخصیت‌های بزرگی است

عشق. بنابراین ما یک ملت «دوستدار علی (ع)» هستیم، اما نه «شیعه علی (ع)»! چرا که شیعه علی (ع) همچنان که گفتیم علی (ع) وار بودن، علی (ع) وار اندیشیدن، علی (ع) وار احساس کردن در برابر جامعه، علی (ع) وار مسؤلیت احساس کردن و انجام دادن و در برابر خدا و خلق، علی (ع) وار زیستن، علی (ع) وار پرستیدن و علی (ع) وار خدمت کردن است...

چه مبارک سحری و چه فرخنده شبی

این در دست گرفتن تقدیرمان در لیلۃ القدر و آنگونه شناختن خداوند و رقم زدن سرنوشت پیش روی ما، عین آزادی برای انسان است و آن خدا نیز از من، من تراست!
«در دو چشم من نشین ای آنکه از من منتری. تا قمر را وانمایم کز قمر روشن تری»
این شب (قدر)، شب باز یافتن اصالت وجود خویش، شب زدودن بیگانه‌هایی است که در «من» جا خوش کردند و وجود من را به زندان انداختند و من را کوچک، حقیر و بیگانه از خویش کردند.
مخلص کلام آنکه: ابر و باد و مه و خورشید و فلک در کارند، تا که ما خیری به کف آریم و حیفاست که به غفلت از کف بدهیم!

به این معناست که همه چیز در این شب، قدر و اندازه‌ی خودش را می‌یابد. (کتاب معرفت، صفای رمضان، ص ۵۶، ۵۵)
لیلۃ القدر شب تقدیر و بسته شدن پرونده یکسال پیش رویمان است که در آن جنس اعمال و کردار و سمت و سوی نگاهمان به آدم و عالم تعیین و تکلیف می‌شود که آیا قصد و نیت ما برگزیدن و ایستادن در سمت و سوی خداوند است یا ابلیس، در مملکت وجودی من اهر یمنان حاکم خواهند شد یا خدا. این میل و تلاش برای خودشناسی منتهی به خداشناسی متاثر از آن آموزه مشهور است «من عرف نفسه فقد عرف ربه» هر کس خود و نفس اش را بشناسد، خدای خود را خواهد شناخت.

انسان بایست همانقدر که در طول یک سال به کمیت و متر و معیار و اندازه‌های جسمانی و ظاهری خود بها می‌دهد، تلاش کند تا ارزش و قدر و بهای کیفیت وجودی خود را هم بسنجد و بیابد.

به قول استاد بزرگوار، جناب دینانی: ارزش معنوی انسان بسیار بالاست. اما در سوره‌ی قدر که می‌فرماید: ما قرآن (کلام وحی و خدا) را در شب قدر نازل کردیم. این تنها قدر انسان نیست. البته هنگامی که انسان، قدر خود را بشناسد، می‌تواند قدر همه چیز را بداند. انسان، محیط بر عالم است و صرفاً یک موجودی در بین موجودات دیگر در عالم نیست. این کلمه‌ی «القدر» با «ال

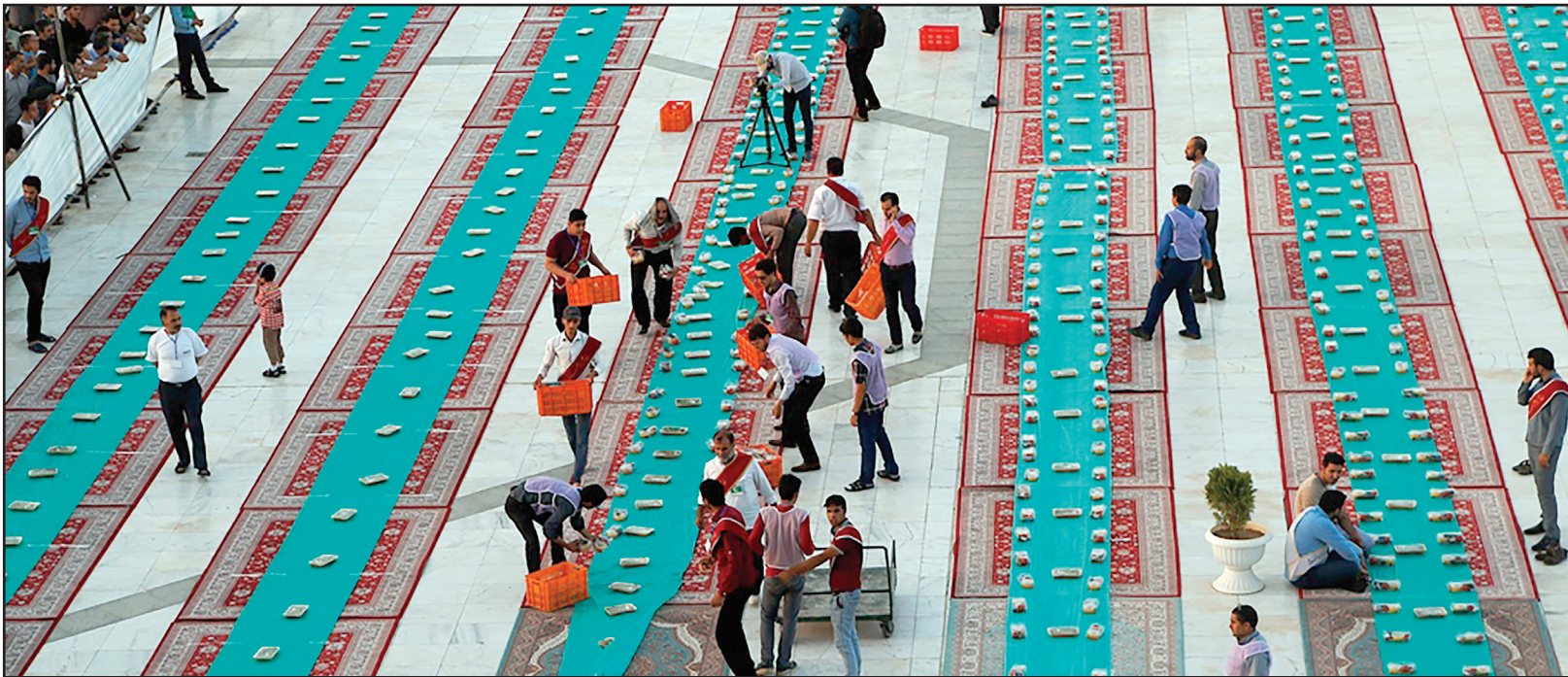
می‌گویند لیلای قدر، فرصتی است برای کم کردن فاصله فیزیک و ماورای فیزیک! در نوردیدن فاصله بین زمین با آسمان و کوتاه کردن مسیر حرکت به سوی خدا برای مایی که در طول زمان و روزمرگی‌ها آنقدر زمین گیر می‌شویم که به تعبیر قرآن: ای کسانی که ایمان آورده‌اید، جهت و علت چیست که چون به شما امر شود که برای جهاد در راه خدا بی‌درنگ خارج شوید (چون بازگران) به خاک زمین، سخت دل بسته‌اید؟ آیا راضی به زندگانی دنیا به عوض آخرتتان شده‌اید؟ در صورتی که متاع دنیا در پیش عالم آخرت اندکی بیش نیست (توبه، ۳۸) غفلت زده فکر می‌کنیم جز همین چند روز عالم خاکی، زندگی دیگری پیش رویمان نیست! در حالی که به قول معروف از مرحوم علامه طباطبایی: ما، ابد در پیش داریم که به فرموده رسول خدا: شما برای معدوم شدن و نابود گشتن آفریده نشده‌اید بلکه برای بقاء و ابدیت بوجود آمدید، مرگ شما کوچ کردن از خانه‌ای به خانه‌ی دیگر است. (رساله‌ی الانسان بعد الدنيا، علامه طباطبایی، ص ۲)

مراد ما از معنای واژه «قدر» چیست؟ گاهی به معنای اندازه‌ی هندسی چیزی در ذهنمان معنی می‌یابد و گاهی هم به معنای ارزش و بها و سنجش کیفیت. ماه رمضان، ماه مبارزه و جهاد علیه نفس و غلبه بر شهوات خواستن‌های بیشمار است. تمرین برای نه گفتن به جسم و شهوت درونش. ریاضت و سختی کشیدن برای بالا بردن استقامت روح وجودمان. شهبای قدر گل سرسید ایام این ماه است.

روزه و ایرانیان

شاپان فرحی رستم‌کلایی - روزه واژه‌ای فارسی و مشتق از لغت **rōzag** است. این واژه و مشتقات آن نظیر روزه‌دار و فعل آن روزه‌گشادن را به‌عنوان برابر واژه‌ی عربی صوم و مشتقات آن نظیر صائم و... قرار داده‌اند. البته این احتمال نیز وجود دارد که پیش از آشنایی ایرانیان با این واژه از طریق زبان عربی این لغت از طریق نوشته‌های مسیحیان و به زبان سریانی وارد فارسی میانه شده باشد. اما صرف نظر از زبان میانجی، روزه و روزه‌داری در بیش از اسلام برای ایرانیان امری نا آشنا و بیگانه نبوده است. چنانکه در دوره‌ی ساسانی صرف نظر از اقلیت مسیحی و یهودی موجود در پهنه‌ی ایران غالب ایرانیان که بر آیین زردشتی بودند در دین خود مفهومی نزدیک به روزه هر چند نه دقیقاً مشابه با آن به نام روزهای نبر داشته‌اند. ایرانیان زردشتی در حال حاضر نیز این سنت را پاس می‌دارند. بدین شرح که حسب تقویم یزدگردی هر روز ماه برابر با نام امشاسپند و فرشته‌ای بوده است. وزر دشتیان مکلف بوده‌اند که در چهار روز ماه به نامهای «رام» و «بهمن» و «ماه» و «کوش» از کشتن جانوران و خوردن گوشت پرهیز نمایند. در کتاب روایات داراب هر مز یار در چندین جا بدین مفهوم اشاره شده است از جمله آن است: که در بهمن و ماه و در کوش و رام / بنکشند کس گوسفند مدام

این زمینه وجود دارد که علت تشریح حکم روزه را این گونه بیان داشته‌اند و خود حکایت از هدف متعالی روزه‌داری دارد:

«... خداوند روزه را بدین جهت واجب کرد که بین دارا و نادر تساوی برقرار شود زیرا دارا و بی‌نیاز گرسنگی را نمی‌فهمد تا بر بی‌چیز و فقیر رحم کند و از آن جهت که غنی هر چه بخواهد بر انجام آن توانا است و خداوند خواست که در میان آفریدگانش تساوی برقرار باشد و اثر و درد گرسنگی را بر دارایان بچشاند تا ایشان بر ناتوانان رقت آورند و گرسنگان را در یابند.»

این مضمون به ادب فارسی نیز راه یافته است چنانکه سعدی می‌گوید:

مسلم کسی را بود روزه داشت
که در مانده‌ای را دهد نان و چاشت
و گرنه چه لازم که زحمت بری
ز خود بازگیری و هم خود خوری!

از دیرباز در خصوص روزه سنت‌های مشترک با دیگر مسلمانان و همچنین برخی سنت‌های خاص ایرانیان در درازای تاریخ این سرزمین پدید آمده. از جمله مشترکات می‌توان صله‌ی ارحام در هنگام افطار و جمع خوانی قرآن را برشمرد

از دیرباز در خصوص روزه سنت‌های مشترک با دیگر مسلمانان و همچنین برخی سنت‌های خاص ایرانیان در درازای تاریخ این سرزمین پدید آمده. از جمله مشترکات می‌توان صله‌ی ارحام در هنگام افطار و جمع خوانی قرآن را برشمرد

باین همه عیسی علیه‌السلام روزه‌داری از سر ریا و برای جلب نظر مخلوق و نه خالق را تقبیح می‌کند.

غلام همت آن نازنینم
که کار خیر بی روی و ریا کرد
چنانکه در انجیل متی از عیسی روح‌الله منقول است: «... هنگامی که روزه می‌گیرید مانند ریاکاران ترشو و مباشید زیرا آنان حالت چهره‌ی خود را در گون می‌کنند تا نزد مردم روزه‌دار بنمایند... اما تو چون روزه می‌گیری به سر خود روغن بز و صورت خود را بشوی تا روزه‌ی تو بر مردم عیان نباشد بلکه بر خدای تو که در نهان است و خداوند نهان بین تو به تو پاداش خواهد داد.»

این گفته‌ها به یاد آورنده‌ی سخن امام اول شیعیان امیرالمؤمنین علی علیه‌السلام است که چه‌بسا روزه‌داری که از روزهاش جز گرسنگی و تشنگی بهره‌ای ندارد و چه‌بسا شب‌زنده‌داری که از نمازش جز بی‌خوابی و سختی سودی نمی‌برد. دین اسلام نیز علاوه بر تأیید احکام ادیان الهی تا بدان جا که دستخوش تحریف نشده‌اند. روزه‌داری را چنانکه ذکر آن رفت بر مسلمان واجب دانسته و ایرانیان نیز به گواهی تاریخ در اهتمام به امور مسلمانی از همان ابتدا سعی بسیار و در گسترش آن کوشش و جهد کرده‌اند تا بدان جا که در بسیاری از زبان‌های مسلمانی که باین دین از طریق ایرانیان آشنا شدند واژگان دینی همان واژگان فارسی است در گستره‌ای از ترکیه‌ی امروزی تا به کاشغر چین و شبه‌قاره‌ی هند؛ و این البته رخ نداده مگر به سبب ذات انسانی و فطرت‌پذیری این احکام و از دیگر سو آن را فرصتی می‌شمارند برای مناجات با معبود و ستایش آن برترین آفریدگار.

چنانکه مولانا می‌گوید:
این دهان بستی دهانی باز شد
کو خورنده لقمه‌های راز شد.
و روایتی که از امام صادق علیه‌السلام نیز در

که گرچه اصل آن به روزگار ما نرسیده است در کتاب‌های دیگر مضمون مبنی بر جایز بودن نماز خواندن به فارسی به ما رسیده است.

قرآن کریم در آیات خود، خود را همچون کتابی می‌داند مصدق کتاب دیگر مؤمنان ادیان الهی به‌مانند کتب یهودیان و مسیحیان.

نَزَّلَ عَلَیْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَیْنَ يَدَیْهِ وَأَنْزَلَ التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ / آیه‌ی ۳ سوره‌ی آل عمران.

و از جمله این مصدقات روزه در دین اسلام است آیه‌ی ۱۸۳ سوره بقره در این خصوص به‌صراحت بیان می‌دارد که: «ای گروه مؤمنان روزه بر شما واجب گردیده بدانسان که بر پیشینیان شما، باشد که ببندیشید!» چنانکه در سفر خروج در عهد عتیق می‌بینیم که موسی علیه‌السلام در طور سینا چهل روز و چهل شب روزه‌دار بود. باین همه تنها موردی که در این کتاب تورات به‌عنوان تکلیفی برای تمام یهودیان اعلام شده است روزه‌ی معروف به روزه‌ی کیپور است که در سفر لویان آمده است: «... در ماه هفتم روز دهم ماه روزه بگیرید و هیچ کاری نکنید... زیرا در این روز آیین کفاره را بر شما انجام دهند تا تطهیرتان بکنند. در برابر پهوه از تمامی گناهان خویش پاک شوید.» در ریشه‌شناسی رمضان نیز گروهی معنی آن را مجازاً آن می‌دانند که از گرمای آن گناهان بندگان می‌سوزد و آنان پاک می‌شوند... یهودیان امروزی روزه‌های دیگری از نوع واجب و مستحب نیز دارند که بدان نمی‌پردازیم.

حسب روایت انجیل متی و لوقا عیسی علیه‌السلام برای آزمایش چهل روز و چهل شب در بیابان روزه‌دار بود. همچنین در داستانی دیگر عیسی علیه‌السلام دعا و روزه را عامل دفع کننده‌ی دیو از جسم انسان دانسته است. چنانکه حافظ نیز یاد خدا را دارای چنین اثری می‌داند:

دیو بگیرد از آن قوم که قرآن خوانند.

یکی دیگر از ادیان ایرانی مهم دوره‌ی ساسانی کیش مانوی است که در دوره‌ای از مصر تا چین پیروانی داشته است. در این دین نیز روزه به‌مانند عبادتی برای مانویان وجود داشته و مؤمنان بدین کیش به گواهی الفهرست ابن ندیم مکلف بودند در .. هنگامی که آفتاب ماه آذر طالع می‌شد و ماه کامل بود دو روز روزه بگیرند و میان آن افطار نکنند و هنگامی که ماه نو مشاهده می‌شد دو روز باید روزه بگیرند و در میان آن افطار نکنند همچنین هنگامی که ماه نو سر زد و آفتاب در ماه بهمن باشد پس از گذشتن هشت روز به مدت سی روز روزه بگیرند و در غروب هر روز افطار کنند. روز پس از یک ماه روزه‌داری در دین مانوی جشن بزرگ مانویان بود و بدان روز بما برابر آن به فارسی میانه گاه می‌گفتند. این روز بزرگ‌ترین و مقدس‌ترین روز مانوی بود و گاهی تا چهار روز ادامه می‌یافت. معادل آن در اسلام عید فطر است. این گمان می‌رود که روزه که روزه از جانب خود مانی مطرح شده باشد. روزه‌داری در این آیین به‌مثابه ابزاری بوده است برای روح انسان در گریختن از وسوسه‌های تنانه و سوداهای مادی صرف.

پس از تشریح ایرانیان به دین مبین اسلام عبادات و تکالیف شرعی که جزئی جدانشدنی از اعتقادات مسلمان بود از سوی آنان پذیرفته شد با این تفاوت که آنان به سبب آشنایی پیشین چنانکه شرح مختصری از آن گذشت برای هر کدام از عبادات دینی واژه‌ای معادل آن قرار دادند که این خود گواهی است برای همدلی ایرانیان با دین اسلام و تلاش آنان در سازگار ساختن زبان خود با اعتقادات جدید از جمله آنکه نماز را معادل صلاه و روزه را در برابر صوم عربی نهادند. شایان ذکر است که این علاقه تا بدان جا بوده است که در نمازهای روزانه مردمان بخارا مکبران به زبان فارسی سخن می‌گفتند و تا مدت‌ها بر سر خواندن نماز به زبان فارسی گفتگوهایی میان مسلمانان جریان داشت. در این رابطه فتاوی‌ای از ابوحنیفه در خور بیان است

از دیرباز در خصوص روزه سنت‌های مشترک با دیگر مسلمانان و همچنین برخی سنت‌های خاص ایرانیان در درازای تاریخ این سرزمین پدید آمده. از جمله مشترکات می‌توان صله‌ی ارحام در هنگام افطار و جمع خوانی قرآن را برشمرد

وان بخت سعید آمد

گر رسد جذبه ی خدا ماء معین
چاه ناکنده بجوشد از زمین
بایست از درون نو شد و طراوت را از درون جویید
که اگر مُردگی و رخوت در وجود کسی رخنه کند
ذره ای از این شادی و شادمانی به ضمیر وی راه پیدا
نمی کند و برایش همه نعمت های عالم، همواره
کهنه می ماند! امید که در این ماه مبارک، خداوند
به کرم و مرحمت خود، از ما درویشان پذیرایی کند
و درهای رحمتش را به رویمان بگشاید و روزگارمان
را در طاعت و خدمت سسیری گرداند و ما را نیز در
زمره ی دسته اول بندگان و سالکان و مجذوبانش
قرار دهد انشاء.

نصیب و بهره نمی برند از این واقعه ی مبارک بر کنارند،
در واقع عیدی هم در انتظارشان نیست و کهنگی بر
کهنگی هایشان انباشته می شود. از این رو سالکان را
بر دو دسته تقسیم می کنند:
پاره ای، زمین ناکنده آب برایشان می جوشد و
گروهی باید با مشقت و تعب و رنج فراوان زمین را حفر
کنند تا اندک آبی برای زنده ماندن نصیبشان گردد.
گروه نخست همواره در عید فطر به سر می برند و بر سر
خوان مهمانی خداوند نشستند و خداوند چندان بر
آنها نعمت می ریزد که دیگران را نیز به مهمانی فرا می
خوانند و این مقام مجذوبان است که با عنایت بی دریغ
خداوند و بدون زحمتی به "ماء معین" رسیده اند:

سرد و جودش اجتناب کند، واژه فطر هم معنایی جز
"رویدن" و "شکافتن" ندارد. هنگامی که خداوند با
سختی و کرامت در "شهر رمضان" بندگان آلوده به
انواع معصیتها و لغزشها که تاکید فراوان به دوری از
آنها داشته را به مهمانی خود فرا می خواند و از روی
کرم و لطف خود در آخرین ایستگاه این کاروان طرب
و شادی به عنوان عیدی و عیدانه کوله بار سنگین
خطایا و گناهان بندگان را از روی دوش رنجورشان
بر میدارد. در واقع اینگونه باید گفت که کسانی که
معنا و مفهوم فطر را نمی فهمند و مرادی از آنچه که
در این ماه عظیم اتفاق می افتد حاصل نمی کنند و
بنا به روایت معصوم چیزی جز گرسنگی و تشنگی

ای عید که به جانب من بازگشتی، خوش آمدی.
ای باد صبا! چه نسیم نیکویی می پراکنی و غم مرا
می زدایی. (مثنوی، دفتر سوم)
ظاهر معنای عید اینگونه است که حادثه ای
مبارک و تازه در عالم رخ می دهد و روزی «نو» می
شود، دورانی کهنه به پایان می رسد و روزگاری
جدید آغاز یکن می گیرد. عالم در حال شکافتن پوسته
ای نو می باشد و آدم در این عالم هم غالباً با این نو
شوندگی همراه شده و مدام وعده و وعید و قولها به
خود می دهد که بایست در این روزگار جدید طرح نو
دراندازد و چنین کند و چنان تلاش می کند از رخوت
و فرو افتادن به درون ظلمت روزهای واپسین زمستان

با کریمان کارها دشوار نیست

**بزرگترین لقب
و وصفی که به
حق نیز برآزنده
شخصیت امام
حسن مجتبی (ع)
بود، صفت کریم
است.
واژه ی کریم،
یکی از اسمای
مهم است که نقش
ویژه ای هم در
عرفان نظری
و هم عرفان
عملی دارد. به
تعبیر ابن عربی،
این اسم سبب
خروج ممکنات
از ظلمت عدم
می شود.**

بدون اینکه نقصی در وجود او باشد، وجود دارد.
از امام دوم شیعیان اینچنین گزارش است
وقتی کنیزی به ایشان شاخه گلی به عنوان هدیه
داد، در برابرش سبند آزادی اش به وساطت امام
حسن (ع) از مالک آن کنیز صادر شد. ایشان
فرمودند: هرگاه به شما تحیت گویند، پاسخ آن
را بهتر از آن بدهید؛ یا (لااقل) به همان گونه پاسخ
گویند! خداوند حساب همه چیز را دارد. یعنی
خداوند ما را چنین تربیت کرده است که هرگاه به
شما سلام و درود و هدیه ای عنایت شد پاسخ آن
را بهتر از آن بدهید و نیکوتر از هدیه آزادی برای او
در راه خدانیافتن.
باری! با این روایت به یاد آن بیت معروف از
مولانا می افتیم که گفت: تو مگو ما را بدان شه بار
نیست! با کریمان کارها دشوار نیست
شاید اگر آن کنیز که بنا به مقتضیات آن
زمان و روزگاران جامعه ی عرب، جزو پایین
ترین طبقات اجتماعی قرار میگرفت، قبل از آن
حرکت شایسته با خودتحقیری از خود میپرسید
مرا با شاه و ولی و سالار این امت چه کار و پا به
نیت مهر و محبت پیش نمیکذاشت، هرگز طعم
و حلاوت کرامت آن کریم اهل بیت را هم نمی
چشید و آزادی و رهایی اش هم در قید و بند
باقی می ماند.

و هم انسان بشود یا با معرفی آن در عالم انسانی،
پلی برای شناخت اسم الهی زده اند.
با مراجعه به سخنان عارفان دو بُعد در اسم
کریم قابل بازشناسی است: اولین بُعد، عفو
و گذشت است. شهاب الدین احمد سمعانی در
توضیح اسم «الکریم» میگوید: «نامی است از
نامهای خداوند» جل جلاله" و در زبان عرب،
کریم کسی بود که از مجرمان عفو کند و
از گناهکاران درگذرد و اگر کسی در حق وی
اسات کند، به احسان مقابله کند، این چنین
کسی را عرب کریم گویند». بُعد دوم برای کریم
اما، بخشش و احسان به دیگران است که غالباً
ما شخص کریم را با این وصف میشناسیم.
جنید بغدادی، کریم را کسی میدانند که تمام
نیازمندیها را برآورده سازد. ابن عربی، کریم را
کسی میدانند که مالش را رها ساخته و آنچه از
حقوق را که بر خودش لازم ساخته، قبل از اینکه
از او درخواست شود از روی کرم ادا میکند.
صدرالدین قونوی همین تعریف را با اضافه کردن
عطای فراوان و عدم متنه نهدان به خاطر
بخشش ذکر میکند.
پس کریم در عالم انسانی شخصی است که
از سرمایه وجودی خود، بدون چشمداشت به
دیگران عطا میکند و در خداوند نیز همین معنا

گرسنه ای که به هنگام لقمه بر دهان گرفتن
ایشان چشم به لقمه انداخت و همین مقدار کافی
بود برای بخشیدن آن لقمه ها به آن سگ.
واژه ی کریم، یکی از اسمای مهم است که
نقش ویژه ای هم در عرفان نظری و هم عرفان
عملی دارد. به تعبیر ابن عربی، این اسم سبب
خروج ممکنات از ظلمت عدم میشود.
در «لسان العرب» سه معنا برای کریم آمده
است:
۱- کریم از صفات و اسمای خداوند، به
معنای صاحب خیر بسیار، جواد و بخشنده ای
که عطای او پایان نمی پذیرد و کریم علی
الاطلاق است.
۲- کریم کسی است که جامع انواع خیر و
شرافت و فضائل است.
۳- کریم اسم جامعی است برای کل آنچه
متعلق حمد واقع می شود.
واژه کریم ۲۶ مرتبه در قرآن کریم به کار رفته
و کاربردهای مختلفی دارد؛ اما فقط دو مرتبه،
در آیات (۴۰ / نمل) و (۵ / انفطار)، به عنوان صفت
خداوند قرار گرفته است.
صفت کریم بین خدا و انسان مشترک
است، عارفان در تعریف کریم غالباً یا به طور کلی
آن را به گونه ای معرفی کرده اند که شامل هم خدا

سخنی است درباره ولی غریب خدا! آنکس
که در وطن غریب بود، در میان خانه اش غریب،
در هنگام دفن غریب، در مزارش غریب و در میان
دشمنانش و حتی نزد دوستدارانش نیز غریب بود
و هست! در منابع آمده که در یک سه شبیه شبی
در نیمه ای ماه مبارک رمضان در سال سوم (برخی
گفته اند سال دوم) هجری قمری به دنیا آمد.
اسم شریفش حسن بود که هم معنا با "شیر" در
تورات است که معادل واژه ی حسن در زبان عربی
است. علت نامگذاری ایشان (امام حسن مجتبی)
به حسن این است که نام پسر بزرگ حضرت
هارون (وصی حضرت موسی) نیز شیر بود.
اما بزرگترین لقب و توصیفی که به حق نیز
برآزنده شخصیت آن بزرگوار بود، صفت کریم
است. آثار مکتوب و شرح احوالات موجود درباره
ایشان به صورت کلی محدود و کم شمار است اما
از همان میزان هم چنان برمی آید که ایشان با
آدم و عالم و جهان اطرافش در مسیر صلح و مهر
و محبت بود. چنانکه یک معنی از "کریم" نیز
مهربان بودن است. و به قول مولانا:
من که صلحم دایماً با این پدر
این جهان چون جنتستم در نظر
از مساکین و سائلینی که هیچگاه دست خالی
از آستان منزل ایشان بر نمی گشتند تا آن سگ

رمضان به رنگ ایران

ویژگی‌های فرهنگی و مذهبی که ماه رمضان در خود جای داده، سبب شده است که این ماه مبارک در فرهنگ دینی و ادب رسمی و فرهنگ شفاهی مسلمانان به ویژه ایرانیان جایگاه ممتازی داشته باشد. مردم ایران در گوشه‌گوشه‌ی این خاک با برگزاری آداب و رسوم مختلف این موسم خجسته را برپا می‌دارند. بخشی از این فرهنگ و آداب و سنت مربوط به فرهنگ غذایی مردم در این ماه است. بخشی از غذاهای حاضر در سفره‌های سحری و افطاری در بین تمام مردم ایران مشترک است. اما جز مشترکات همیشه موارد ویژه‌ای هم وجود دارد که فرهنگ هر ناحیه‌ای را از نواحی دیگر جدا می‌کند، که بخشی از آن مربوط به خوراکی‌های خاص و فرهنگ و ذائقه‌ی خاص مردم آن ناحیه است در ادامه با توجه به کارخانه‌های شرکت نفت پاسارپاد در شش استان کشور عزیزمان ایران به مرور مهم‌ترین رسومات مردم این استان‌ها در سفره‌های سحر و افطار می‌پردازیم:

رمضان در فارس

کلم‌پلو شیرازی، آش ماست، آش حره و آش سبزی شیراز از متداول‌ترین افطاری‌های شیرازی‌ها است که در ماه رمضان بیشتر مورد استفاده قرار می‌گیرد. ترخلوای شیراز نیز که معمولاً برای افطار سرو می‌شود، یکی از دسرهای پرطرفدار این منطقه است. آش کوفته‌سبزی نیز از دیگر غذاهای ماه رمضان است که با برنج محلی و سبزی‌های معطر، کشمش، گدو و گوشت چرخ شده درست می‌شود. شیرینی به نام زلیبی هم که شباهت‌هایی به زولبیا دارد نیز از شیرینی‌های مخصوص این ماه در شیراز است. آش کازرونی هم یکی از غذاهای معروفی که در شهر کازرون بر سر سفره‌های افطار دیده می‌شود.

رمضان در آذربایجان شرقی

در تبریز و آذربایجان شرقی برنج، کباب، مرغ، قیمة، قورمه سبزی، انواع دلمه، کتلت، کوکو آبگوشت و کوفته از غذاهای مورد استفاده در ماه رمضان است. همچنین در وعده‌ی افطار انواع آش، فرنی، شیر، سالاد، نرینه، ختایی، اهری، حلوا، پنیر، سبزی، خرماهای تزئین شده با گردو و بودر گردو، انواع مربا و حلیم نیز به چشم می‌خورد. در برخی مناطق آذربایجان شرقی، مرسوم است هر خانواده بسته به توان

خود، حیوانی را قربانی کند و از گوشت آن برای پخت غذا در طول ماه رمضان استفاده کند. آن‌ها با این اعتقاد که این عمل برکت رابه خانه می‌آورد، وعده‌های سحری و افطار را با غذاهایی که از این گوشت قربانی تهیه شده، آماده می‌کردند.

رمضان در خوزستان

در استان خوزستان هم در ماه مبارک رمضان مانند سایر نقاط دیگر کشور غذاهای خاص خود را دارند. در ماه مبارک رمضان از جمله شیرینی‌های پرطرفدار در خوزستان می‌توان لگیمات، مفتح، ماقوطه، شعریه، رنگینک، مسقطی، معسل و فرنی را نام برد. همچنین آش و حلیم در سفره‌های افطار خوزستانی‌ها جایگاه ویژه‌ای دارد. در خوزستان سمبوسه، هریس و تشربه و محلی رابه عنوان غذای افطار استفاده می‌کنند. اما همان‌طور که در بالا گفتیم معروف‌ترین خوراکی ماه رمضان که خاص این منطقه است لگیمات نام دارد که نوعی شیرینی شبیه زولبیا و بامیه است که با قهوه‌ی تلخ سرو می‌شود. این شیرینی بیشتر در بازارهای عربی اهواز و سایر شهرهای خوزستان عرضه می‌شود. فلافل و بامیه را نیز می‌توان جزو غذاهای حاضر در سفره‌ی افطاری این منطقه به حساب آورد.

رمضان در مرکزی

نان فطیر، آش بی‌بی سه شنبه، حلیم و ترخلو را می‌توان از غذاهایی نامید که در ماه رمضان در استان مرکزی مورد استفاده قرار می‌گیرد. شهر اراک علاوه بر زولبیا و بامیه، گوشفیل خاصی دارد که به سبب نوع پخت و مواد اولیه بسیار ترد است و این ویژگی گوشفیل اراک را به سوغات این شهر هم تبدیل کرده است که از همه‌ی نقاط کشور طرفداران بسیاری دارد. یکی از مراسمی که در ماه مبارک رمضان در استان مرکزی برگزار می‌شود رسم شب افطاری است که مشابه مراسم افطاری تازه عروسان در همدان است. شب افطاری عنوان رسمی است که در این رسم خانواده‌ی تازه داماد، غذای افطاری، طبخی شیرینی، زولبیا و بامیه و هدیه‌ی مخصوصی را برای نوعروس خود آماده می‌کند و به خانه‌ی نوعروس می‌فرستد.

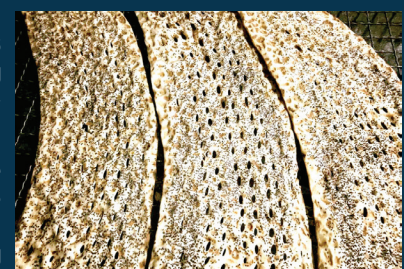
رمضان در هرمزگان

خرما روغنی، آش‌های محلی، حلیم و هریصه و قلیه‌ماهی مهم‌ترین غذاهای مردم بندرعباس در ماه رمضان است. نان تموشی (توی مشتی) و نان ریخته از نان‌های خوش طعم و سنتی اهالی هرمزگان است که در ماه مبارک رمضان طرفداران بیشتری دارد. مردم شهرستان میناب نیز علاوه بر هشتم و نهم ذی‌حجه، شب‌های بیست و ششم و بیست و هفتم ماه مبارک رمضان را عید مردگان می‌گویند. شب‌های بیست و ششم رمضان و هشت ذی‌حجه را برای کسانی که در سال‌های گذشته فوت شده‌اند و شب‌های بیست و هفتم رمضان و نهم ذی‌حجه را برای تازه درگذشتگان غذا تهیه کرده و خیرات می‌کنند. همچنین مردم این شهر رسم دارند یک شب قبل از بیست و یکم ماه رمضان یعنی شهادت امام علی (ع)، خمیر آماده کرده و نان می‌پزند. افراد مریض از این نان می‌خورند و در صورت شفا یافتن، سال آینده وسایل انجام این مراسم را تدارک می‌بینند.

رمضان در تهران

تهرانی‌ها در قدیم رسم داشتند تا در ماه رمضان نان‌ها را با کنجد و سیاه‌دانه مزین و معطر کنند. در این ماه، نان تافتون، سنگک پنجه‌خورده، دوباره تنور، قهوه‌ای و بغل تنور طرفداران زیادی داشت و مردم اساساً از خوردن نان‌های حجیم دوری می‌کردند. همچنین در برخی آبادی‌های دماوند در روز ۲۷م ماه رمضان، نانی به اسم نان بیست و هفتمی می‌پزند و بین مردم بخش می‌کنند و اعتقاد دارند پختن و خوردن این نان باعث دفع شر و فرزونی خیر و برکت می‌شود. شامی کباب، شامی لپه، چلوکباب، کوفته و کباب حسینی نیز از غذاهای مرسوم برای افطار است و پس از افطار در شب‌نشینی‌های شب چره‌ای که شامل زولبیا و بامیه، پشمک، باقلوا و قطاب و میوه‌های فصل است را استفاده می‌کنند. خوردن کله پاچه و آجیل مراد در شب بیست و هفتم هم از سنت‌های دیگر ماه رمضان در تهران بوده است. آجیل مراد شامل خرما، پسته، فندق، نخودچی، بادام و شکر پنیر بوده که توسط افرادی که محمد، علی و فاطمه نام داشتند، تهیه می‌شد.

گفت و گوی رمضانی با مر جانه گلچین؛

سریال‌های جدید ماه رمضان، سراسر اشک و آه است

مر جانه گلچین، رکورددار بازی در سریال‌های مناسبتی ماه رمضان است. به بهانه فرا رسیدن ماه رمضان، با او به گفت و گو نشستیم تا از کیفیت سریال‌های در حال پخش تلویزیون و همچنین حال و هوای خودش بگوید. ماحصل این گفت و گو را می‌خوانید:

در پروژه‌ها رعایت شود.

حالت و هوای این روزهای شما چگونه است؟

در روزهایی که مردم با کرونا دست و پنجه نرم می‌کنند و در شرایطی گرفتار شده‌اند که روح و روانشان فرسوده شده، حال و احوال من بازیگر هم خوب نیست، حتی دوست ندارم به صفحه‌ام در فضای مجازی رجوع کنم و پستی بگذارم، چون احساس می‌کنم اگر بخواهم مطلبی منتشر کنم، پست‌هایی غمگین خواهد بود که حال مردم را نه تنها بهتر، بلکه خراب خواهد کرد. می‌دانم که تولید برنامه‌های شاد در دستور کار تلویزیون قرار دارد. فکر می‌کنم در این روزها که مردم به دلایل مختلفی از جمله کرونا، بیش از پیش به شادی و تغییر حال و هوای نیاز دارند، بهتر است پخش سریال‌هایی با فضای مفرح در اولویت قرار بگیرد.

در حال حاضر مشغول چه کاری هستید؟

در روزهای کرونایی بیکار نبوده‌ام و مشغول فعالیت هستم. عجلالتا سریال بوتیمار را آماده پخش دارم. قرار بود این سریال برای نوروز امسال در جدول پخش قرار بگیرد، اما این اتفاق رخ نداد و برای ماه رمضان هم در کنکاتور تلویزیون قرار نگرفت. پیشنهادهای زیادی داشته و دارم، اما به دلیل سخت‌گیری در محتوای کار، هر پیشنهادی را نمی‌پذیرم. همچنین رعایت پروتکل‌های بهداشتی برایم از اهمیت بسیار زیادی برخوردار است. مادر پیری دارم که از او نگهداری می‌کنم و نگران سلامتی او هستم، به همین خاطر بسیار دقت می‌کنم پروتکل‌های بهداشتی

شما چهره آشنای ماه رمضان هم هستید!

من رکورددار بازی در سریال‌های رمضانی هستم. بعد از سال‌ها وقفه در دوران حرفه‌ای، برگشتم و اولین سریال‌م را بازی کردم؛ سریالی که در زمان خود سنت‌شکنی محسوب می‌شد و بسیار هم مورد استقبال قرار گرفت. به عنوان فردی که در سریال‌های مناسبتی، حضور پررنگی داشته‌ام، تعجب می‌کنم که چرا امروز بسیاری از سریال‌های ماه رمضان سراسر اشک و آه هستند، در روزگاری که اوضاع و احوال مردم چندان به سامان نیست، باید موضوعاتی متفاوت انتخاب کرد تا حال مردم بهتر شود.

شباهت‌هایی بین نقش‌های شما در سریال‌ها وجود دارد. این شباهت خودخواسته بوده یا کارگردان‌ها چنین خواسته‌اند؟

در تلویزیون و سینمای ایران، مشکل بزرگی وجود دارد. اگر بازیگری با نقشی ویژه شهره شود و خود را نشان دهد، دیگر باید همیشه همان نقش را بازی کند. من مر جانه گلچین، بازیگری بودم که با فیلم سینمایی «شب بیست و نهم»، «پرنده کوچک خوشبختی»، «دو نیمه سبب» و چندین و چند اثر متفاوت دیگر شناخته شدم. به شخصه دوست دارم در نقش‌های مختلف عرض اندام کنم و توانایی‌های خودم را به نمایش بگذارم، اما ظاهر آکارگردان‌ها به دلایل مختلفی نمی‌خواهند منمیتوانم چندین ریسکی کنند.

روایت مجید اخشابی از تیتراژ خوانی سریال‌های رمضانی؛

کارهای جدید، ماندگاری آثار گذشته را ندارند

وقتی صحبت از سریال‌های مناسبتی ماه رمضان به میان می‌آید، نام مجموعه تلویزیونی «گمگشته» با تیتراژ خاطره‌انگیزش از ذهن می‌گذرد؛ سریالی که با وجود گذشت ۲۰ سال از زمان پخش، هنوز هم ابیات ترانه تیتراژش در حافظه مردم مانده است. با مجید اخشابی به گفت و گو نشستیم تا از دلایل کاهش کیفیت آثار مناسبتی تلویزیون به ویژه در بخش تیتراژ صحبت کند:

نام شما با ماه رمضان و تیتراژ سریال‌های مناسبتی این ماه گره خورده است. متر و معیار شما برای حضور در چنین آثاری چه بود؟

همیشه با دقت و وسواس بسیاری سعی در گزینش آثاری داشتم که جنبه معرفتی و آیینی در آنها مشهود باشد. متأسفانه در حال حاضر تیتراژها بر مبنای لایک و ذائقه کاربران فضای مجازی انتخاب می‌شود. بدون هیچ تردیدی باید بگویم کارهای جدید، ماندگاری آثار گذشته را ندارند. گواه این مدعا، فراموش شدن این کارها بعد از مدتی کوتاه است، در حالی که بسیاری از تیتراژهای سریال‌های قدیمی ماه رمضان همچنان در ذهن مردم مانده و بعد از گذشت یک، دو دهه حتی شعر و ملودی‌شان زرمزه می‌شود.

به عنوان مثال می‌توان از سریال «گمگشته» و تیتراژ خاطره‌انگیزش با صدای شما نام برد...

بله، همانطور که اشاره کردید این سریال در ذهن مردم مانده است، در حالی که دقیقاً ۲۰ سال از ساخت و پخش این سریال گذشته است. خوشبختانه تیتراژ این سریال هم با استقبال خوب مردم روبرو شد؛ قطعه‌ای که من بر اساس شعری از استاد محمدعلی معلم دامغانی آهنگسازی کردم و خواندم. هنوز هم می‌بینم بسیاری از مردم، ابیات این ترانه را به خاطر دارند، به طور مثال «میکن فرشته روزه‌شو با گریه افطار می‌کنه، فرشته

می‌دونه که نور ظلمتو بیدار می‌کنه» را در سال‌های اخیر به وفور دیده‌ام و شنیده‌ام.

فکر می‌کنید چرا در سال‌های اخیر تیتراژ آثار تلویزیون، کمتر ماندگار شده‌اند؟

متأسفانه تهیه‌کننده‌ها صرفاً خواننده‌ای را برای اجرای تیتراژ سریال‌ها انتخاب می‌کنند که دنبال کننده‌های فراوانی در فضای مجازی دارند و لایک بیشتری می‌گیرند. شاید این اتفاق در کوتاه‌مدت نتیجه دهد و قطعه مورد نظر در زمان پخش سریال مورد استقبال هم قرار بگیرد، اما هیچ‌گاه ماندگار نخواهد شد. نباید فراموش کنیم کار در تلویزیون با دیگر مدیوم‌ها تفاوت زیادی دارد. ممکن است خواننده‌ای در فضای مجازی، دنبال کننده‌های بسیاری را جذب کند و کارش مورد توجه واقع شود، اما لزوماً این فرد در تلویزیون موفق نخواهد شد.

کیفیت سریال‌ها نیز به سر نوشت تیتراژها دچار شده است؟

مطمئن باشید کیفیت یک سریال به تمام بخش‌های کار مرتبط است. اگر تیتراژ مورد استقبال مردم قرار می‌گیرد، مطمئناً سریال هم مورد پسند آنها بوده و کلیت کار را دوست داشته‌اند. شما به تیتراژ سریال «گمگشته» اشاره کردید؛ این سریال موفق‌ترین سریال مناسبتی تلویزیون محسوب می‌شود. طبیعتاً نویسندگان این سریال، کارگردان و بازیگران توانسته‌اند به بهترین نحو هنرنمایی کرده و جای خود را در قلب مردم باز کنند.

گفت و گو با رامین ناصر نصیر درباره سریال‌های مناسبتی ماه رمضان؛

«پشت کنکوری‌ها» هنوز در خاطره‌ها زنده است

رامین ناصر نصیر، یکی از شناخته‌شده‌ترین بازیگران تلویزیون در دهه‌های اخیر است. او در آثار ماندگاری بازی کرده؛ چه در ژانر کودک و چه در سریال‌های مناسبتی ماه رمضان. «پشت کنکوری‌ها»، یکی از سریال‌های ماندگار سینما بوده که بعد از گذشت نزدیک به دو دهه، همچنان جزو پربیننده‌ترین و خاطره‌انگیزترین آثار محسوب می‌شود. گفت و گوی ما با رامین ناصر نصیر را در ادامه می‌خوانید:

در روزهای کرونایی، فعالیت هنری شما کم رنگ تر شده است؟

خیر؛ در حال حاضر مشغول کار در پنج پروژه به صورت همزمان هستم. اتفاقاً در دوران کرونا فعال‌تر از سال‌های قبل بودم.

در سال‌های اخیر تجربه‌های متفاوتی داشته‌اید؛ از «شهرزاد» تا «محلّه گل و بلبل» و همچنین «کلبه عمو پورنگ».

کار کودک برای من تازگی ندارد، من در کارهای کودک بسیاری بازی کرده‌ام؛ همه نوع کار در زمینه کودک داشته‌ام؛ از کار کاملاً عروسکی و صدایشکی تا کارهای نمایشی. شاید معروف‌ترین کارم در این زمینه «پلیس آسمانی» باشد که هنوز هم بسیاری، این کار را به یاد دارند. فضای کار کودک همیشه برایم جذاب بوده است. زمانی کار کودک بیشتر و جدی‌تری در تلویزیون انجام می‌شد، اما به دلایلی مانند تغییر شرایط اقتصادی، کارهای کودک تبدیل به برنامه‌های زنده ارزان قیمت شد؛ برنامه‌هایی که چند پچه

می‌نشینند و عمو و خاله به اجرا می‌پردازند. این برنامه‌ها برایم جذابتی نداشتند که بخواهم در آنها حضور داشته باشم.

در حال حاضر «کلبه عمو پورنگ» در ماه رمضان پخش می‌شود و با استقبال خوبی نیز روبرو شده است...

بله؛ پیش‌تر «محلّه گل و بلبل» نیز کار موفق بود. اگر پیشنهاد جذابی در حوزه کودک باشد، واقعاً برایم اولویت دارد، چون این فضا را خیلی دوست دارم. حالا هم در «کلبه عمو پورنگ» حضور دارم. باید تأکید کنم بلد بودن زبان گفت و گو با بچه‌ها خیلی مهم است. تولید کار کودک اصلاً آسان نیست و این ژانر، بسیار سخت است، ولی متأسفانه ساده‌انگاران به خورد می‌شود و به جای کار کودک، کار بچه‌گانه از آب درمی‌آید، یعنی کودکان نیز کار را جدی نمی‌گیرند، چون می‌بینند سازندگان هم آنها را جدی نمی‌گیرند.

شما در سریال‌های موفق «پشت کنکوری‌ها» برای ماه

رمضان نیز بازی کرده‌اید. چرا دیگر کمتر شاهد تولید چنین آثار ماندگاری هستیم؟

«پشت کنکوری‌ها» را می‌توان یکی از موفق‌ترین آثار تولید شده در تلویزیون دانست که در گرایش کارگردان‌ها به سمت ساخت سریال‌های مناسبتی برای ماه رمضان، تأثیر زیادی داشت. تیم بسیار خوبی دور هم جمع شدند؛ از کارگردان و نویسنده تا تک‌تک بازیگران، حتی آهنگ کار هنوز هم در خاطر بسیاری از مردم مانده است. برای تولید هر اثری باید تمام عوامل در جای درست خود قرار بگیرند و کار خود را به بهترین شکل انجام دهند. هر یک از آثار موفق تلویزیونی؛ چه سریال‌های مناسبتی ماه رمضان و چه کارهای دیگر، واجد چنین شرایطی بوده‌اند. نباید برای ساخت و تولید اثری عجله داشت و به صرف پخش در ماه رمضان، کیفیت را فدای کمیت کرد.

ماه رمضان ماه دهه شصتی‌ها

معصومه نصراللهی
رابط عمومی

انگار قدیم همه چیزش باصفا تر بود! لذت‌ها اصیل تر بود، مزه‌ها بهتر بود خنده‌ها از ته دل تر بود، قلب‌ها آرام تر بود.

انگار قدیم همه چیزش باصفا تر بود حتی ماه رمضان!

وقتی به ماه رمضان فکر می‌کنم خاطرات پراکنده و زیبایی از کودکی در ذهنم می‌آید. سفره‌های ساده اما باصفا افطار با نان گرم تازه.

سفره‌هایی که هیچ شبی خالی از غذاهای نذری همسایه‌ها نبود. یکی آش و دیگری فرنی، یکی دیگر حلوا یا امثال اینها. نزدیک افطار جنب و جوشی در کوچه به راه می‌افتاد بعضی سینی نذری به دست زنگ تک تک خانه‌ها را می‌زدند. پدران با نان و جعبه زولبیا بامیه به خانه بر می‌گشتند و بعضی برای اقامه نماز اول وقت به مسجد محله می‌رفتند.

صدای رینا و مثنوی افشاری برای ما کودکانی که با اصرار پدر و مادر را راضی می‌کردیم سحری بیدارمان کنند و در لحظات نزدیک به افطار ضعف کرده بودیم به معنی نزدیک شدن به افطار بود، آن لحظه‌ی موعود و پایان آن انتظار شیرین. همین که شجریان می‌خواند این دهان بستی دهانی باز شد تا خورنده لقمه‌های راز شد... عطر هل و گلاب فرنی مادر می‌پیچید توی خانه. رینا که پخش می‌شد دیگر سفره پهن شده بود و ما دست به سینه منتظر بودیم تا تواسیح اسمالحسنی هم تمام شود و مؤذن آن‌الله اکبر شیرین را بگوید تا اولین بامیه را به دهان بگذاریم. از دیگر رسومات جالب ماه رمضان در کودکی من این بود یکی از همسایه‌ها نزدیک وقت سحر زنگ تمام خانه‌های محله را میزد تا مبادا کسی برای خوردن سحری در خواب بماند. در محله سنتی ما چراغ همه‌ی خانه‌ها وقت سحر روشن می‌شد و نوای زیبای دعای سحر از هر خانه‌ای به گوش می‌رسید. ماه رمضان برای من و بسیاری از ما با عطر غذاها، بوی نان داغ، زولبیا بامیه تازه، مهر بانی همسایه‌ها و مراسم‌های خودمانی و باصفا افطاری و نواهای سحرانگیز عرفانی و مذهبی عجین شده‌است. خاطرات زیبایی که امروز شاید بخش بزرگی از آن به دلیل حضور مهمانی ناخوانده به نام کرونا قابل تکرار نیست و بخش دیگری از آن‌ها هم به دلیل تنگناها و مشکلات اقتصادی به سادگی و خوش دلی قابل دسترس نیست.

ماه رمضان امسال تنها دعای من حال خوب برای ایران و هم‌وطنانم است، اتمام بیماری کرونا و اتمام مشکلات اقتصادی مردم ایران. گشایش گره از کار مردم شریف و نجیب ایران و بازگشت خنده‌های از ته دل دعای امسال سفره‌های افطار بسیاری از ماست که امیدوارم خداوند متعال آن را برآورده سازد.

نواهای ماندگار ماه مبارک

روزه داران ایرانی در ماه مبارک رمضان خاطرات دلنشینی از نواهای سحر و افطار دارند. دعای معروف رینا پیش از انقلاب هم در ذهن مردم ثبت شده بود اما پس از انقلاب باصدای استاد شجریان به نوعی جاودانه شد. شجریان در مناجات رینا، همان آیات رینای پیشین را به همراه دو آیه دیگر از سوره آل عمران و بقره به کار برد و این دعا را در دستگاه سه‌گانه خواند.

او همچنین مثنوی افشاری را در کنار مناجات رینا با انتخاب ابیاتی از مثنوی مولوی در دستگاه افشاری برای ایرانیان به یادگار گذاشته است. دعای خیال انگیز سحر اما باصدای استاد موسوی قهار در خاطره‌های مشترک ما ثبت شده است. همانجا که «اللهم انی اسألك من بهائیک بائهاه و کل بهائیک بهی» را می‌شنوید...

روز کارگر مبارک باد.

برنده مسابقه عکس سفره هفت سین مشخص شد

جناب آقای احد احمدی از کارخانه شیراز به عنوان برنده جایزه مسابقه سفره هفت سین ۱۴۰۰ انتخاب شد.

مسابقه عکاسی «مهمان خدا» با موضوع ماه مبارک رمضان

رابط عمومی شرکت نفت پاسارگاد در ادامه سری مسابقات عکاسی با مشارکت کارکنان این شرکت تصمیم به برگزاری مسابقه عکس ویژه ماه مبارک رمضان با عنوان

مهلت ارسال آثار تا عید سعید فطر است و برندگان در شماره بعدی ویژه نامه پاسارگاد اعلام می‌شوند.

مهمانی کووید در ماه ضیافت

میلاد شیراوند

دومین رمضان را همراه با کووید ۱۹ می‌گذرانیم اما با تفاوت‌هایی که تامل در آن می‌تواند رفتار ما در ماه مهمانی خدا را تغییر دهد. در رمضان سال گذشته تعداد مبتلایان روزانه به کرونا کمتر از ۲ هزار نفر بود در حالی که هم‌اکنون این تعداد به بیش از ۲۲ هزار نفر در روز رسیده است و از سوی دیگر کسانی که کرونا از میان ما برد حدود ۶ هزار نفر بود که در آستانه ماه رمضان سال ۱۴۰۰ این رقم به حدود ۶۵ هزار نفر رسیده است. بیش از یک سال از تاخت و تاز کرونا می‌گذرد اما هر روز زخم‌های آن بر پیکر و روح ما آثار عمیق تری بر جای می‌گذارد. داغ حسرت به آغوش کشیده شدن و یک دقیقه هم‌دردی در پس سوگ اطرافیانمان در کنار مصیبت‌های متعدد دیگر مانند شدت بخشیدن به فقر خانواده‌ها، افزایش بیکاری، تولید اضطراب و از بین بردن بیش از پیش نشاط اجتماعی توسط ویروس نامرئی کرونا، سال‌های سال در خاطرمان خواهد ماند و اسف بار تر این است که حضور این ویروس در زندگی‌های ما همچنان ادامه دارد. جهان برای مهار کرونا ۲ راه پیش روی خود دارد که هر کدام ملاحظاتی را در بر می‌گیرند. تولید واکسن و حفظ فاصله اجتماعی در دستور کار دولت و جوامع گوناگون مختلف گرفته است که هر کدام از آنها بنا بر امکانات و اقتضائاتی که دارند برای مبارزه با این ویروس این دو راه در پیش گرفته‌اند. کنترل جوامع با حفظ فاصله اجتماعی در دستور کار اول تمام کشورها قرار دارد و برخی کشورها با توجه به توان مالی و علمی که دارند واکسیناسیون را با شدت بیشتری پی گرفته‌اند. کشورهایی نظیر ایران نیز که با تنگناهای شدید روبرو هستند در زمینه واکسیناسیون با سرعت کمتری مواجه هستند و از سوی دیگر به دلیل مشکلات اقتصادی عدیده، اعمال قرنطینه سراسری و حتی منطقه‌ای را نمی‌توانند در دستور کار قرار دهند. با این اوصاف بیشترین عامل کنترل شیوع کرونا تا زمان واکسیناسیون سراسری،

تنها و تنها رفتار صحیح مبتنی بر فاصله گذاری اجتماعی است. نکته مهمی که در این خصوص با آن ایرانیان با وضعیت فعلی و الزامات آن است. همانطور که می‌دانید، تشکیل اجتماع در فرهنگ ایرانی - اسلامی برای بجا آوردن بسیاری از رسوم شادی و عزا امری ضروری است که با روح مسئله فاصله گذاری اجتماعی در تضاد است. برای مثال مسافرت‌ها و دید و بازدیدها در نوروز سال ۱۴۰۰، تنها در عرض ۱۰ روز آمار مبتلایان و کشته شدگان بر اثر کرونا را چند برابر کرد در حالیکه ویروس کووید ۱۹ دچار جهش‌های خطرناک تری شده که شیوع و اثرگذاری مخرب آن را شدیدتر کرده است. با توجه به تجربه‌های اخیر و پیش رو بودن ماه مبارک رمضان و رسومات بسیار زیاد و پسنده‌ای که در این ماه توسط ما ایرانیان ادا می‌شود، لازم است نکاتی را مد نظر خود قرار بدهیم. افطاری دادن یکی از رسومی است که با چند منظور در ماه رمضان برگزار می‌شود. یکی تشکیل دورهمی‌های خانوادگی برای صلح رحم و تجدید دیدارها و دیگر اطعام مستضعفین. برگزاری مراسمات دینی مذهبی در لیالی قدر و نماز عید سعید فطر نیز از جمله آورده‌های اجتماعی مهم در بین ایرانیان هستند. اگرچه دل‌کندن از آیین‌های چند هزار ساله در فرهنگ این مردم بوده، کاری به غایت دشوار است اما توجه به آثار وحشتناک ویروس جدید کووید ۱۹ باعث می‌شود که در ماه رمضان به سمت محدود کردن رسوم و مراسمات مذهبی حرکت کنیم. در کنار شبکه‌های تلویزیونی گسترش پلتفرم‌های مجازی و نرخ بالای نفوذ گوشی‌های هوشمند در خانواده‌ها می‌تواند فرصتی برای برگزاری مراسمات مذهبی آنلاین و بجا آوردن فرایض دینی در لیالی قدر و روز عید سعید فطر شود. از این رو نیکو است حوزه‌های علمی، صداوسیما و علمای عظام در ترویج اینگونه‌های پیش‌تاز شود و تشکیل اجتماعات عظیم مجازی را در دستور کار قرار دهند.